

پشتىن ۋە قىرغىلىق ئەگەل جەلەكانت بېۋەشە

لەگەل ھاتىنى ۋەزى بەھار، شىۋە ۋە جۆرەكانى جلوبەرگ گۇرۇنكارىيان بەسەردا دىت ۋە لەمۇدى زىستانى ۋە جلى زۆرۈر، بۇ جلى تەنك ۋە تەنەت ھەندى جار تاكە جلىك بۇ ئەو كەشە گونجاۋ، بەھۇ ئەۋدى لەمۇدى جلى زىستاندا جىل ۋە بەرگى گەۋرە ۋە ئەستور دەپۇشرا، لېرۋە جلى تەنك باۋ دەپ ۋە بەم چەشەنە دوتوانىت زۆرۈرەي ئېكسەۋەرەكانى كەرەستە ۋە قوماش لەگەل جەلەكانتدا شىكى بەكەيت، لەۋانە: خىشلەكان بەگىشى، پشتىن، قىرغىلىق، ئىلەگ، ھەر يەك لەۋ جەلەكانت جىگەي سەرنچراكىشى ۋە ناسكى خۇي ھەيە، بەلام ديارترىنيان پۇشىنى پشتىنە، كە ھەندىكان لە قوماش دروست كراۋن ۋە بەشىكى دېكەش لە پىست، ھەرۋەھا شىۋازى دېكەش ۋەك قىرغىلىق لە لايەكى كەسەر ۋە ناۋقەدە دىرەيت. جوانى پشتىن لەۋەدايە كە رەنگىكى جىۋازى ھەبى لەگەل جەلەكانت، ھەندى لە ئافەتەنىش ھەز بە ھەرۋەنگ ۋە ھەمان نەخشى پشتىن ۋە جىل ۋە بەرگىان دەكەن، ئەو رەنگە باۋانە بۇ پشتىن دانراۋن برىتىيەن لە: بىجى، قاۋەيى، سەۋز ۋە زەرد، رەش، رەنگى زىرى، بەشىكى دېكەي مەرجى پشتىن، بونى نەخش ۋە نىگەرە چ لە نىۋ خۇدى پشتىنەكە يان لە بەشە ئاسىنەكانى پشتىنەكەدا ھەيىت، كە ئەۋەش ۋەك دىمەنىك بۇ زىاتىر درەۋشانەۋە ۋە رازاۋەكرەن بەكاردىت.

كراىە ناسكەكانى بوۋك بۇ ۲۰۱۸

لە سەۋبەندى رۇزى زەماۋەندو ھاسەرىدا، خانمانى بوۋك خەرىكى كۆمەلك ئەرك ۋە كار دەپن، كە ھەندى جار بەھۇ سەرقالىيەۋە بە ھەلە ھەندى لە كەرەستە ۋە كەلۈپەلەكانىان ھەلەبۇزىن، بۇ ئەۋدى تۇي خانمىش بەسەر ئەو كۆسپ ۋە سەرقالىيەدا زال بىت، پىۋىستە سەرەتا ھەل ۋە كەرەستەكانت دىارى بەكەيت، گەنگىرىنىشيان برىتىيە لە كراىەكەت، كە نمونە ۋە نوپەرى جوانىتە، لە رۇزى زەماۋەند ۋە ئاھەنگدا زىاتىر سەرنچ دەدرىتە كراىەكەت، پاشان ئارايشت ۋە ماكىاژت. چەندىن رىنمايى ھەن بۇ خانمانى بوۋك دانراۋن تا بەر لە رۇزانى ئاھەنگ ۋە زەماۋەند پەيپەۋى بەكەن، رىنمايىەكان بەم چەشەنە:

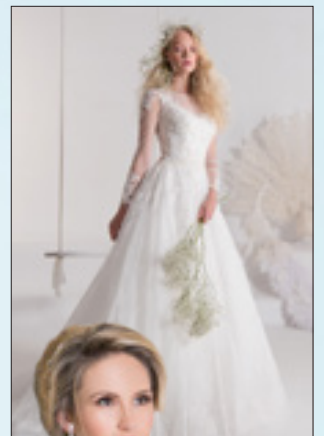
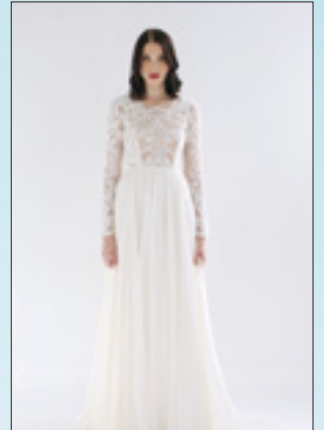
- پىۋىستە رەنگ ۋە شىۋە ۋە مۇدى كراىەكەت دىارى بەكەيت، ئەۋەش بە سوۋدەرگرتن لە سەردانىكرەنى شوپنەكانى كراىى بوۋك، ھىلى ئىنتەرنىت ۋە زانىارى لە ھارۋى ۋە دەستە خوشكانى خۇت، تا لەسەرەتا كراىىكى دىارىكراۋ ھەلۋىزىت.

- سەرەتا بزەنە قەبارە ۋە شىۋە كراىەكەت چۆنە، ھەرۋەھا پىشتىر كراىىك تاقى بەكەۋە ۋە ئەگەر تۈانرا ۋەنەشى بگرە، ئەو كاتە ھەمۋو كىشە ۋە گرەفەكان بۇ دەردەكەۋىت، تا لە رۇزانى نىزىكى ئاھەنگدا تۈۋشى شۇك نەيىت.

- ھەلۋىدە كەسىكى نىزىكى خۇت بەكەيتە ھارۋاكت تا لەو رۇزانەدا يارمەتىت بىدات لە ھەلۋىزەردن ۋە دىارىكرەنى كەرەستە ۋە كراىەكەت، تا لە پىشۋودا بتۈانىت كەرەستە ۋە كراىەكەت ھەلۋىزىت.

- لەگەل ھەلۋىزەردى كراىەكەت، ھەلۋىدە پىلاۋ ۋە تەۋاۋى تاخمەكەت بە جوانى ھەلۋىزىت، ئەۋەش دەكەۋىتە سەر خواست ۋە ھەزى خۇت لە دىارىكرەنى ھەمۋو كەرەستە ۋە كەلۈپەلەكانت.

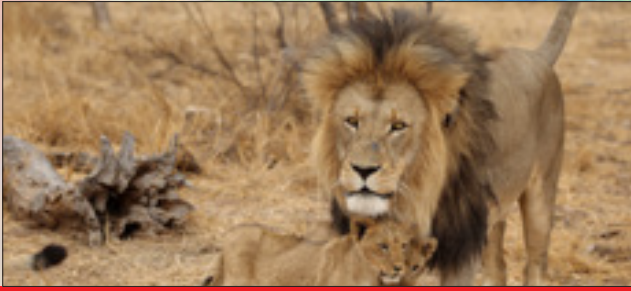
- رۇزانىك بەر لە زەماۋەند، باشتەرە كارەكانت جىبەجى بەكەيت، ئەگەر كراىىكت ھەلۋىزەرد كە بە خواستى خۇت ھەلۋىزەردۈۋە، كىشەت لەگەلى ھەبۋو لە قەبارە ۋە پىۋانەي، دەتۈانى چاكى بەكەيت، يان كراىىكى دېكە ھەلۋىزىت.

چاۋىلىكە ناسكەكان بۆ ۋەرزى بەھار

گۆزبانكارى لە كەش و ھەوا و بەرزبۈنەھەي پلىھى گەرما، بېزاركەر و كەشېكى دژە جوانىيى ئافرەتانه، چونكە ھەرچى كەرەستە و بۆيە و داۋدەرمانى جوانكارى ھەن، بە كارىگەرى تىشكى خۆر دەرەستە، تەنەت ھەندىكىيان بەرگەي ئەو گەرمايە ناگرن، ھەرۋەھا لەم ۋەرزى بەھاردا، ھەواي وشىكىش كارىگەرى لەسەر دەۋرۋەرى چاۋەكانت دەبن، و دەبىتە ھۆي دروست بوون و دەرەكتىنى پەلەي رەش لە دەۋرۋەرى چاۋەكانت، ھەندى جارېش ئەو كەشە دەبىتە ھۆي پەيدابوونى پەلە و وردە خال لە نىك چاۋ، ھەرۋەھا ئەگەر دەرەستە چاۋەكانت بە چاۋىلكەيەكى مۇدېرن لە چاۋەكانت بىكەيت، كە ھەم جوانت بىكات و ھەمىش چاۋانت لە ھەواي وشك و خۆل و تۆز بيارىت، دەرەستە چاۋىلكەيەكى گەرە لە چاۋ بىكەيت، چونكە تەنبا ئەو چارەسەرە تا چاۋەكانت بە ماكيارەۋە پارىزاۋ بن، ئەو چاۋىلكەنەي ئىستا باون، زۆرەيان لە رەنگى رەشە، تا لە دورەۋە چاۋەكانت ديار و گەرە بەرچاۋ بىكەون، ھەندىكى دىكەش لە رەنگى جۇراۋجۇرن، بە تايەت ئەۋانەي تايەتن بۆ كچانى تازە پىگەيشتو، يان ئەۋانەي ھەز بە چاۋىلكەي رەنگاۋرەنگ دەكەن، ۋاباشە كە چاۋىلكەكە بە پىۋانە و شىۋازى خۇيان و پىر بە چاۋىيان بىت.

خيزانى شير ھـ

ھەر تەنبا لە نېو مرقۇدا ژيانى خيزانى نىيە،
بەلکە لە نېو گياندارانىش ئەو نەرىتە سروشتىيە
بەدى دەگرىت، شىرەکان ھاوشىۋەى مرقۇف، خيزان
و مال و مندالىان ھەيە، ھەر يەكە لە گەل
يېچوۋەكانى لە شوئىكى تايبەت دەژىن.
(ناھىر دىياك) تەمەنى (۲۸) سال،
ۋىتە گرىكى بەرىتانييە و جانتىرەى ۋىتەى خيزانىكى
شىرى گرتوۋە، كە لە ۋىلايەتى (گوجارت) لە
ولاتى ھىندىستان دەژىن، ئەو خيزانە لە دايك
و باۋىكىكى شىر و دوو يېچوۋە پىكدىن، زۆربەى

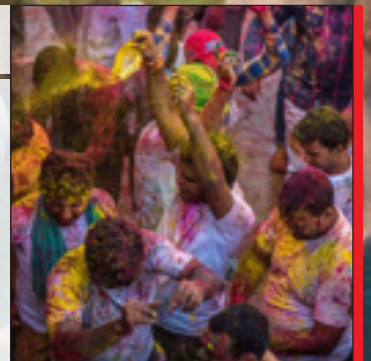
درەختە سەيرەكە !

جوتياران ھەمىشە خەون
بەو دەبينن كە بەروبوومەكەيان ھىندە زۆر
يىت كە بەردەوام بلىن: بەرەكەت. ھەندى جار دار و
بەرەكەيان بەرەمىكى زۆرى دەيىت و تا دەتوانن خزمەتى ئەو
دارە دەكەن، چونكە بەروبوومى زياتر لە خۇى دەيىت. ئەو دارە
يان شتەلە تەماتەيە، بە ئەختەبوت ناسراۋە، بەھۇى ئەوەى رەگ و
لق و پەقنىكى فراوان و بەربلاۋى ھەيە، ھەرۋەھا رىژىيەكى زۆر تەماتە
دەگرىت، ئەو دارە بە شتەلە تەماتەى (ئىتالى) ناسراۋە، ئەو دارە ئىستا لە
نمايشگايەكى نزيك شارى (ۋالت دىزنى) لە شارى فلورىداى ئەمىرىكى
دانراۋە، كە درىژى لق و پۇقى ئەو شتەلە تەماتەيە دەگاتە (۷) مەتر و
(۲۶) سەنتىمەتر، بەھۇى درىژىيەكەى كەپرئىكى بچووكيان بۆ كردوۋە
تا بەرز بىيىتەو و ھەموو خەلک بە سانايى بەرچاۋى بکەوئىت،
دارەكە پىر بەروبوومە و ھەر تەماتەيەكى (۶) سەنتىمەتر
دەيىت، جگە لەوەى تەماتەكانى گەورەن، ھەرۋەھا
ژمارەيكەى زۆرىش دەگرىت.

فېستىۋالى رەنگەكان

ئەفرىقىا و ئەمىرىكا، ئەو فېستىۋالە بە ناۋى (ھۆلى
فاگوا، يان ھۆلى) واتە فېستىۋالى پىرۋز دەناسرىت،
سەرەتاي سەرھەلدىنى بۆ سەدەى (۱۷) دەگەرپتەو،
كە نەرىتە ئايىنيەكانى ھىندىستان رىگەيان بە
خەلک دابوۋ كە روخسارىان رەنگ بکەن بە رەنگى
جۆراوجۆر، رەنگەكانىش لە بەروبوومى دار و ميوە
و سەۋزە دروست دەكران كە بە (ئىۋرفىدا) ناسراۋە،

يەككە لەو فېستىۋالە بەجۆشانەى كە سالانە لە
زۆربەى ولاتانى ئاسىيا و ئەوروپا ئەنجام دەدرىت،
مىژوۋى ئەو فېستىۋالە بۆ گەلى ھىندوۋسى
دەگەرپتەو، كە زياتر لە ۋەزى بەھار لە ولاتانى
(ھىندىستان، نىپال، بەنگلاندىش، سريلانكا و
پاكىستان) سازدەكرىن، ھەرۋەھا لەلايەن رەۋەندى
ھىندىستانى ۋەك: سۆرىنام و قويا لە باشوورى

گۆر لە ناوەرەستى شەقام

سەيىرتىن گۆر لە جىھاندا لە ناوەرەستى شەقامىگە لە شارى جۇھانسۇن لە ويلايەتى ئىندىيانا لە ئەمىرىكا، چىرۆكى ئەو گۆرە بۆ ئەو دەگەرپتەو، كە لە سالى (۱۸۳۱) ئەو ئافەتە لەم شوئە ئىنژارو، دواتر شوئەكە لە پىنگەتەى نەخسەى ئەو ناوچەى رىگەىگەى ھاتوچۇى، دواى ئەو رىگەكە تەواو دەگرت و دەگاتە نرىك ئەو گۆرە، كەچى ئەو مەدالەكانى قبول ناكەن كە گۆرەكەى تىكەدەرت، يان بگوازىتەو، چونكە زەوىى ناوچەكە مۆلكى خۇيانە، بەم چەشنە شارەوانى ئەو شوئە نەيانتوانى دەستكارى گۆرەكە بكن. ئەو ئافەتە ناوى (نانسى كىرلەن)، كە تەمەنى تەنبا (۳۷) سال بوو، (۱۱) مەدالى ھەبوو و لە ئىستادا كەسيان لە ژياندا نەماون، بەلام توانىيان گۆرى دايكيان پيارىزن، چونكە ئىستا لەلەين نەوكانى ئەو ئافەتەو چاودەرى گۆرەكەى دەگرت و رۆژانە نۆتۆمبىل و خەلك بە لىۋارى گۆرەكە دىن و دەچن.

اوشىۋەى مەۋقن

كاتەكانيان بەيەكەو، ئەو وئەيەدا ھەرچارىيان لە رىزى بەكتەر راكشاۋن. ئەوئەى لە نىۋو ئەو خىزانە شىرەدا بەدى دەگرت، ھاوشىۋەى ژيانى مەۋقە، كە دايك و باۋكەكە خەرىكى پەيداكرەنى خواردن بۆ بىچۈۋەكانيان، ھەرۋەدا لە كاتى تىرەبوندا دايك و باۋكەكە بىچۈۋەكانيان فىرە راۋكرەن و بازدان دەكەن، ئەوئەى سەيرە لە كاتى ۋەرگرتى ئەو وئەيەدا، ھەر يەكە لە دواى ئەوئەى دىكەدا دانىشت، ۋەك ئەوئەى بە جوانى و رىزەو وئە بگرن.

كوردستان و جىھان

رەنگەكان لە كوردستان لە ژىر ناوى (فىستىقالى بەھار و رەنگەكان) بوو، چالاكىيەكانى نىۋو ئەو بۆنەى بىرتى بوون لە رەنگ ھەلەدان، كۆنسەرت و گۆرەنى، خواردن، نامىشى كارى دەستى ئافەتەن و چالاكىيە قوتابخانەكان، كە بىرى (۶) تەن رەنگەكانى ئالاي كوردستان لە فىستىقالەكەدا بەكارھىنران.

ئاسابى بوو كە رەنگەكەى سەر روخسارت نۆش بگردايە، لە ھەندىك ۋلاتان ئەو فىستىقالە ماۋەى (۱۶) رۆژ دەخايەنەت، كوردستانىش لەو فىستىقالە بىيەش نەبوو و ئەوئەى بۆ دووھ سال لە شارەكانى كوردستان ئەنجام درا، كە بە بەشدارى زياتر لە (۱۵) ھەزار كەس و رۆژىكان بۆ گشتى و رۆژى پاشان بۆ خىزان لە شوئە گشتىيەكان ئەنجام دران. فىستىقالى

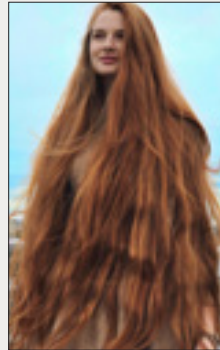
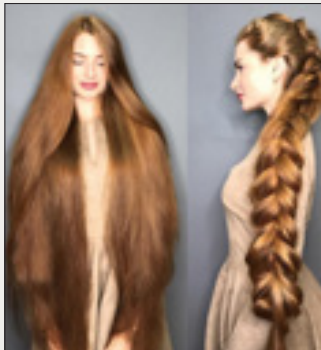
- لەم دوو وێنەيە چەند جياوازيەك ھەيە بيانۆۆزەو !

جياوازي وێنە

پەند و وتە

فريدريك ويلھېم نيچە، فەيلەسوفى ئەلمانى، رەخنەگرى رۇشنپېرى و شاعير ھەروەھا دامەزرێنەرى قوتابخانەى گريک. لە ساڵى (١٨٤٤) لە شارى رۇكىن لە ئەلمانيا لەدایکبوو و لە ساڵى (١٩٠٠) کۆچى دواى کردوو، دەريادى کەسانى دیکە کە بەرژەندیيان لەگەڵ تۆدا نيينە دڵیت. ئەوانەى قىرى فرېنت بکەن، بە ناسانیش قىرى کەوتنت دەکەن!

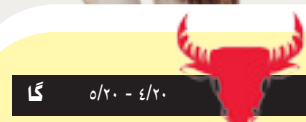

پیشبرکى بۆ درێژترین قژ

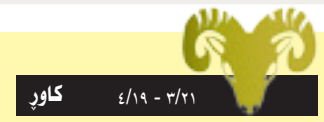
ئافرهتانی روسیا جگە لەوێ بە جوانى ناسراون، ھەروەھا زۆریەیان قژ درێژن، نمونەش ئەنستازیا دۆسیرفە، ئەو کچە قژ درێژیە کە تەواوى خەلکى روسیا و جیھانى سەرسام کردوو، ئەویش بەھۆى ئەوێ درێژى قژى گەشتە زیاتر لە (مەتر و نیۆک)، بۆتە جینگەى باس و خواسى میدیاکان، ئەو کچە تەمەنى (٢٩) ساڵە و ماوەى (١٤) ساڵە قژى نەپریو، جگە لە درێژیى قژى، ھەروەھا جوانیى روخساریشى سەرنجراکش و ناسکە. ئەوێ کێپرکى ئەنستازیا دەکات، ئافرهتێکى دیکە بە ناوى (ئۆلگا دیمیدوفا) کە تەمەنى (٤٤) ساڵە و درێژیى قژى دەگاتە (١٤٠) سەنتیمەتر، واتە نزیك مەتر و نیۆک، ھەردوووانیان خەریکى گەشتەن بە ژمارەى پێوانەیی گێنيس بۆ درێژترین قژ.

یەكێك بۆ یەكەم جارى دەیت دچیتە بەریتانیا، کە دیتەو دەلێن: چى سەیرت لەوئ بېننى و چ شتێك ساز بوو؟ ئەویش دەلێ: ئەوان زۆر پێشکەوتون، گەورە و بچووک بە ئینگلیزى قسە دەکەن!

ھەلەبەکت کرد، ئەوێندە بېرى لى مەکەو، چونکە داھاتوو بە رابردوو نابەسترتەو، ھەمیشە چاوەڕێی بېرۆکەى خۆت بکە و واز لە کەسانى دیکە بێنە، ماوەیکە ھەست بە دلتەنگى دەکەیت و ئەمەش کاتییە و دەروات.

ئێستا کاتى ئەوجە کە خۆت بربار بەدیت و چاوەڕێی کەسى دیکە نەکەیت، ھىواى بە داھاتوو ھەیت و ئەو کارى رابردوت جێبەجى دەیت، بە تايبەت ئەگەر دووبارە بېرى لى بکەیتەو، زێرانە مامەلە لەگەڵ کارەکانت بکە و تەمانەت بە خۆت بێت.

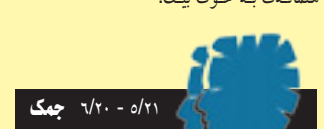
زىرەك و کارامە بە لە ھەلەزاردنى کارەکانت و ئاگادارى ژيانى خۆت بە و زوو لەگەڵ کەسانى دیکە تێکەل مەبە، لەگەڵا دۆستانەت تەنیا وەك ھاوڕێيەك بن و نەتێنێھە کانت باس مەکە، چونکە کاتێك نەتێنێى خۆت باس دەکەى، دواتر بە خراپە بۆت دەگەرێتەو.

لەگەڵ بېرۆکەکانت تا رادەيەك کەسايەتیت گونجاندوو، بەلام ناکرێ بېر و راي کەسانى دیکە فەرامۆش بکەیت، چونکە رەنگە ئەوان بە ھەلە بېرت لى بکەنەو، ئاگادارى بارى دەروونیت بە و ئەوێندە تەوێرە مەبە و خۆت بکەر.

لەگەڵ کەسێکدا ماوەیکە دەمەقالتانە، نابێ بەو جۆرە بېر بکەیتەو، چونکە رەنگە ھەلەکە لەلایەن تۆو بێت، کاتێك دەتەوێت کارێك بکەیت، ئەوێندە باسى مەکە و یەكسەر ئەنجامى بدە، بۆ ماوەیکى دوورە ھەستت جێگیر نێیە و باشتر دەبێت.

رووبەرووى کارەکانت بھوو و مەھێلە کەسى دیکە بێتە ناو ژيانەت، ھەمیشە دلت کراو بێت لەبەر ھەمەى ئەو گرفتەنەى دوچارە دەبنەو، کاتێكى گونجاو تا ئەو بربارى ماوەیکە لە دلتە ئێستا بېدیت، ھەست دەکەیت کەسێكى بەخت نێیە، بەلام وانێیە.

کاريکاتير

نڅو کاريکاتير، پاس له هندی کښه کانی راځي يانې د دکات، که وک دوو پشک وان و به ژهره کانيان خه لک هانی توندوتيزی ددند و وانی هه لپان پيشک کش دکهن.

لهم وینه په دا چندی پلنگ همن، هره وها پلنگی کی شاروه هیه که شیوی نادیاره، هه ولیده له ناو وینه که دا بیوژیته وه.

فيلکاري وینه

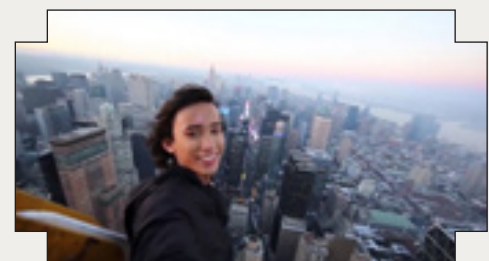
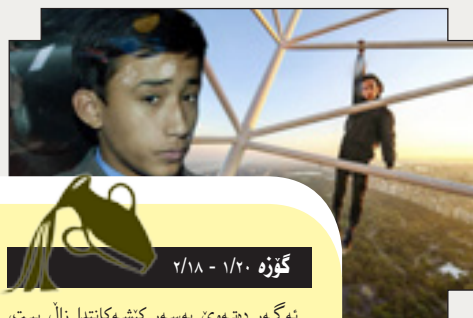
ياربي وینه

لهم وینه په دا کتری و چندی کوپنک همن، نه گهر جای له کتری که بیته خواره وه، کام کوپ سره تا پر دبیته و کامهش دواجار پر دبیته!

ته ره زانی باله خانه و تاوهره کان

زوری به مان ناتوانین به سهر دیوارنکی هندی که به رزدا سهریکه وین، هندی جاریش رنکه بکه وین، به لام نڅو گه نچه رزانه به سهر نڅو باله خانه و نڅو باله خانه باز ددات و دی و ده چی، تا گه یشته نڅو ناسته ی که پولیس ده ستگری بکات، چونکه بیووه چیگهی نیگه رانیی خه لک کاتی که به بهر چاویانه وه به سهر دیوار و به رزاییه کانی باله خانه کان ده کویت، نڅو گه نچه ناوی (چستن کاسکیگو) یه، خه لکی شاری مانهاتی نهمریکیه، به هره ی نڅو گه نچه له وده ایه که ده توانیت به سهر بهر زترین باله خانه کان سهریکه کویت، به (شای دارستانی کونکریک و باله خانه کان) ناسراوه، که هاوشیوی داستانی ته ره زان به سهر باله خانه و ستوون و تاوهره کان ده کویت.

نه هنگ ۲/۱۹ - ۲/۲۰

کاره کانت به جوانی رنک خستوه، تنیا نڅو نه بی پهیونډیبه کانت له گهل کسان یزیکت لهو ناسته نیبه که خوت دتهوی، چاکتره له گه لیان زیاتر نریک بیته وه، به لام رنکه مده کس بیته ناو زیان، نڅو کسه ی ماویه که لیت نریک، مده ستیکی پاک ی بوت هیه.

کوزه ۱/۲۰ - ۲/۱۸

نه گهر دتهوی به سهر کیشه کانتدا زال بیت، دبی نارام بگریت و به هیواشی رنکه ی چاره سهری کیشه کانت بدوژیته وه، که سیک ی باشت ناسیوه، به لام ماویه که بیر و هه ست چیگیر نیبه و شیوازی ره فارت توند، چاکتره نارام بیته وه.

کیشک ۱/۲۲ - ۱/۱۹

شیوازی ره فارت باشت بووه و کاتی که پنیسته تا بیر و هوش باشت دبیته، چونکه نڅو کیشه ی رابردو زور ماندوی کردی، بویه پنیسته به پشوره. کاتی که له زیان بی تومیدی و دلت تنگه، دبی نارامیت پیوه دیار بیت.

کewan ۱۱/۲۲ - ۱۲/۲۱

هندی جار بیر له داهاتووت ده که یته وه و توشی بی تومیدی دبیته، به لام پیوسته نڅو بزانی که داهاتووت گه شه، نه گهر چی ماویه کی ناخوشت به ری کرد، نیستاش نوری نڅو به دلخوش بیت، نڅو کار ی نیستات سهر کویتنی ب دبیته.

دوو پشک ۱۱/۲۳ - ۱۱/۲۱

رنگی داهاتووت چندی کار و نریکی تیدا دبی، به لام دبی زیره کانه کاریان ب بکه یته، هه میسه دلخوش و گه شیبین به، کاتی که بیر له کاره کانت ده که یته وه، واده زانی که زور هیلاک و ماندوی، نڅو دپه وندی به خوته وه هیه، نه وک کاره کانت.

شایان ۹/۲۳ - ۱۱/۲۲

بیری رابردو مکه، چونکه دبی داهاتووت چیگیر بکه یته و هه میسه خوت به داهاتووت بیسته وه، ماویه که بیر و هه ست چیگیر نیبه، نڅو دپه یته نڅو به زور بیر ده که یته وه کاره کانت پشکو خستوه، هه ولیده له گهل کسان ی دهور بهت نریکتر بیت.